

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII.

Telefon št. 2552.

Ljubljana, v soboto, dne 4. januarja 1930.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 2.

Poročilo o delovanju vlade v letu 1929

Ob koncu leta je kraljevska vlada podala javnosti pregledno poročilo o plodonosnem svojem delovanju za čas od 6. januarja do konca leta 1929. Vsak resor je izdelal obširno poročilo, ki nudi lepo pregledno sliko o intenzivnem delu, ki se je začelo pod krepkim novim režimom.

Zakonodajno delo

ministrstva inostraranih del je bilo v tem letu zelo intenzivno. Od 6. januarja 1929 se je uveljavilo to je ratificiralo in uzakonilo šestdeset mednarodnih pogodb, konvencij, protokolov in sporazumov. — Poleg teh že vzakonjenih in ratificiranih konvencij imamo še 14 konvencij, ki so pripravljene za ratifikacijo. Potemtakem bo celotno število v tem letu uveljavljenih mednarodnih sporazumov narastlo na 74.

Trgovinskih in gospodarskih pogodb se je sklenilo celo vrsto. Med drugimi se je sklenilo trgovinsko pogodbo s Francijo, Madžarsko, Albanijo, Finsko, Ledsko in Egiptom, nadalje naknadni sporazum z Nemčijo in trgovinsko pogodbo s Španijo. Poizkusi za ureditev trgovinskih odnošajev s Španijo so se izvršili tekom zadnjih let ponovno, vendar se je komaj letos posrečilo zaključiti trgovinsko pogodbo in s tem dati nov pollet izvoza našega lesa in ostalih predmetov na novo veliko konsumentno tržišče.

Sklenila se je tudi cela vrsta gospodarskih mednarodnih konvencij pod okriljem Društva narodov, zlasti: 1. Konvencija za oprostitev carinskih formalnosti. 2. Konvencija o ukinitvi omejitve uvoza in izvoza. 3. Sporazum o izvozu kož. 4. Sporazum o izvozu kosti. 5. Konvencija o opijumu. 6. Konvencija o avtomobilnem prometu. 7. Konvencija o prometu po javnih cestah in druge.

Tudi v

ministrstvu financ

se je dokončalo mnogo važnih poslov. Proračunska monetarna politika se je uspešno vodila v celem letu. Proračun, ki je sedaj v veljavi in ki je bil izdelan kot predlog pred 6. januarjem, se je popravil in dopolnil ter je služil kot dovolj zanesljiva baza za financiranje.

Državna izplačila v preteklem letu so se izvršila brez težkoč in zamud. V teku leta se je izvršila nova upravna organizacija v državi. S tem so se ustvarili tudi stvarni predpogoji za sestavo novega proračunskega predloga na bazi racionalnejše in bolj štedljive porazdelitve kreditov.

Zakonita stabilizacija dinarja na sedanjem nivoju je eden izmed najvažnejših predstojećih poslov. Zakonski predlog o tem je že izdelan v sporazumu z Narodno banko. Z zakonito stabilizacijo dinarja se ne bo praktično v sorazmerju napram sedanjemu stanju v gospodarskem in finančnem oziru ničesar izpremenilo.

Interes inozemskega kapitala za našo državo je bil v preteklem letu zelo živahen in z dneva v dan — reči smemo — je živahnejši.

Čim se uredi vprašanje davčnih dolgov, se bo ustvarila možnost plačanja davkov potom poštne hranilnice.

Pripravljen je še material za reformo zakona o taksah. Na tem važnem vprašanju se je delalo intenzivno tekom celega leta.

Pripravlja se revizija predloga za

kona o splošni carinski tarifi. Zbran in proučen je obširen material, tako da se bo mogel zakon o splošni carinski tarifi izdati, čim bodo druga ministrstva, zlasti ministrstvo trgovine in industrije, končala svoje naloge.

Nas zlasti zanima poročilo o poslovanju

ministrstva trgovine in industrije.

V svrhu pospeševanja našega gospodarstva, osobito trgovine, industrije in obrti, so se izdali koj po 6. januarju 1929 najnujnejši in najpotrebnejši zakoni in sicer: 1. Zakon o kontroli poljedelskih proizvodov, določenih za izvoz. 2. Zakon o razprodajah, s katerim se je omejilo brezvestno špekulacijo in zlorabe. S tem zakonom se je izjednačilo zakonodavstvo glede tega predmeta v celi državi. 3. Zakon o odlogu izvršitev za trgovske, industrijske in obrtne zbornice. To je prvi zakon, ki je veljaven za vse zbornice v kraljevini. 4. Zakon o zavodu za pospeševanje zunanje trgovine. 5. Zakon o kontroli narkotičnih drog in strupov. 6. Pravilnik o trgovini s slivami in pekmezem. 7. Pravilnik o kontroli izvoza svežega sadja.

Ministrstvo je sodelovalo tudi pri sklepanju trgovinskih pogodb s Francijo in Španijo, in je sklenilo mednarodno konvencijo o razstavah, ki določa red in sistem pri organizaciji mednarodnih razstav. Ministrstvo je sodelovalo tudi na mednarodni razstavi v Barceloni, ki je imela v glavnem propagandne namene. Razstava je dosegla lepe uspehe za naš izvoz.

Ministrstvo pripravlja načrt naslednjih zakonov: 1. Zakona o obrtih. 2. Zakona o javnih skladiščih. 3. Zakona o zborničnih dokladah. 4. Zakona o reorganizaciji ladjedelniške industrije na naši morskimi obali. 5. Zakona o oddajanju premij ladjedelem. 6. Zakona o eksploataciji gornje-jadranskega pristaniškega kompleksa. 7. Zakona o subvencioniranju domače velike obalne plovbe in rednih čez-oceanskih prog. 8. Zakona o ureditvi svobodne cone v Soluanu. 9. Zakona o pospeševanju industrije za državno obrambo. 10. Zakona o svetu državne obrambe. 11. Zakona o carinski tarifi. 12. Zakona o borzah. 13. Načrt zakona o pobijanju nedovoljene konkurence je poslan na izjavo vrhovnemu zakonodajnemu svetu.

Poleg teh projektov bo ministrstvo izdalo še naslednje zakone: 1. Zakon o pospeševanju domače podjetnosti. 2. Zakon o zavarovanju obrtnikov. 3. Zakon o Obrtnih sodiščih.

Na polju strokovne izobrazbe je ministrstvo napravilo mnogo in je do slej otvorilo več trgovskih akademij. V teku so priprave, da se otvori čimprej več strokovnih obrtnih šol, kakor strokovna obrtna šola za puškarstvo v Užicah in strokovna obrtna šola za razne obrti v Skoplju.

Pripravljen je material in izdelan tekst zakona o osvoboditvi plačanja carine za hotelske opreme. Nadalje zakona o pospeševanju hotelirstva in zakon o kopalniščih, letoviščih in turističnih krajih.

Hranilne vloge pri državni Hipotekarni banki stalno rastejo. V teku leta so se v razmahu 11 mesecev množile za nad 75 milijonov. Banka je sklenila znižati obrestno mero za kratkoročne kredite od 9% na 8%.

Obširno poročilo o zlasti intenzivnem delu je podalo ministrstvo socialne politike.

Ministrstvo za gradbe

je izdelalo v preteklem letu dva zakona: o državnih in samoupravnih cestah ter pet uredb k obema zakonoma. Predložilo pa je tudi še pet zakonskih načrtov in sicer o: razlastitvi, pošti, izkoriščanju vodnih sil, elektrifikaciji države in gradbeni zakon.

Za popravo cest je izdalo 100 milijonov dinarjev. Zgradilo je več mostov, mnogi se grade, a mnogi se projekirajo. — Trasiranje Jadranske železnice Beograd—Kotor se je nadaljevalo. Že izdelan je del Jadranske proge: Kragujevac—Kraljevo (56 km). V Kraljevu se gradi velika železniška delavnica za popravilo vagonov in lokomotiv.

Poročilo nadalje navaja vsa dela, ki so se izvršila na državni račun za regulacijo rek, ureditev obali in vzdrževanje kanala in plovnosti rek. — Tekom leta je bilo 11 kontraktualnih pošt spremenjenih v državne, a 207 državnih v kontraktualne, s čemer so se dosegli veliki prihranki. Uspešno je napredoval tudi telegrafski in telefonski promet.

TEČAJ ZA MIZARSKO LUZENJE NA BLEDU.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani priredi v prvi polovici februarja 1930 na Bledu tečaj za mizarško luženje. Tečaj bo trajal tri dni. Poučevalo se bo luženje raznovrstnega mehkega in trdega lesa, pri čemer se bodo uporabljala najnovejša lužila po najmodernejših receptih. Udeleženci bodo dobili tudi navodila glede nabave lužil in pregled receptov za njih sestavo. V tečaj se sprejmejo predvsem moštiri, po razpoložljivosti prostora pa tudi pomočniki z daljšo prakso. Prijave s točnim naslovom prijavitelca je poslali najkasneje do 20. januarja 1930 neposredno Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. — Podrobna pojasnila dobe prijavitelci neposredno.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v I. četrtletju 1930.

I. Vložitev davčnih prijav.

Davčne prijave po zakonu o neposrednih davkih je vložiti za pridobitno in rentnino za leto 1930 na občji javni poziv in v roku, ki je določen v njem.

II. Uslužbenki davek.

Delodajalci so dolžni od uslužbencev pobrane zneske odpremiti davčni upravi najkasneje 15. dan po preteku vsakega meseca.

Oni delodajalci, ki zaposlujejo prosečno največ 20 uslužbencev, plačujejo uslužbenki davek v davčnih znamkah, katere morajo ob vsakem izplačilu nalepiti v davčno knjižico na za to določenem meslu.

Tekom meseca januarja 1930 morajo laki delodajalci predložiti davčne knjižice na vpogled davčni upravi. Se ne izrabljene davčne knjižice se delodajalcem ob tej priliki takoj vrnejo.

III. Davek na poslovni promet.

V istem roku kakor prijavo za pridobitno so dolžni davkoplačevalci, ki pavšalno plačujejo davek na poslovni promet, vložiti prijavo o prometu, doseženem v letu 1929.

Javni računodajji zavezana podjetja in obrali in podjetja, katerih promet je presegel v minulem letu 360.000 Din, morajo voditi knjigo opravljenega prometa.

Državno ali privatno gospodarstvo.

Mednarodna trgovska zbornica se je, vzpodbujena na svoji zadnji seji, lotila hvaležne naloge s tem, da je napravila mednarodno anketo o vprašanju državnega gospodarstva v posameznih državah. Izrečen cilj te ankete je bil oceniti produktivnost javnega gospodarstva. Ta anketa, pri kateri so bile udeležene vse važne države, je pokazala, da je svetovna vojna s svojimi posledicami v prav posebni meri pripomogla do tega, da se je javna uprava in javno gospodarstvo v večini držav neverjetno razvilo.

Pred svetovno vojno je pred vsem v evropskih državah, pridobitna delavnost države obsegala samo takozvane monopole, kakor železnice, pošte, brzojav, telefon, vodne, plinske in električne naprave. Samo v nekaterih državah je razpolagala država odnosno občine z rudniki ali specialnimi obrati; tukaj mislimo na znamenito porcelansko industrijo v Nemčiji in Franciji. Ne glede na to je igrala javna oblast v nekaterih državah važno vlogo v režijskih podjetjih, ki so bila ustanovljena iz fiskalnih ozirih (tobačni monopol v Avstriji, Italiji itd., monopol na vžigalice v Franciji itd.). O kakem večjem vplivu državne oblasti pred vojno skoro ni bilo govora. Svetovna vojna je pa ta položaj temeljito predrugačila, država je po svetovni vojni posegla globoko v privatno gospodarstvo. Nastopila je regulacija uvoza in izvoza. Osnovale so se subvencije najrazličnejših vrst in državna delavnost se je razširila na taka gospodarska podjetja, ki jih poprej ni niti dobro poznala. Pomislimo samo na trgovinsko paroplovbo, ki jo je v prav posebni meri vršila in jo še vrši vlada Združenih držav, kakor tudi Kanada in Avstralija (da ne govorimo o Sovjetski Rusiji). Leta 1921 je nastopil preokret. Privatnemu gospo-

Taka podjetja odpremljajo davek na poslovni promet v 30 dneh po preteku vsakega četrtletja. Davkoplačevalci, ki so bili že v letu 1928 dolžni odpremljati davek na poslovni promet po knjigi opravljenega prometa, ga plačajo za IV. četrtletje 1929 do dne 30. januarja 1930.

IV. Davek na rente.

Davek na rente, ki se pobira ob izplačilu, se mora plačati po seznamu najkasneje v 15 dneh po preteku vsakega polletja, za II. polletje 1929 torej do 15. januarja 1930.

V. Davek potujočih agentov in trgovinskih polnikov.

Ta davek se plača, preden se začne izvrševati poklic v prvi polovici leta v celotnem znesku (1000 Din).

VI. Dospelost direktnih davkov.

Ostali neposredni davki razen zemljarine dospevajo v plačilo v štirih enakih letnih obrokih dne 1. januarja, dne 1. aprila, dne 1. julija in dne 1. oktobra.

Davek, dospel v plačilo, se mora plačati najkasneje v 15 dneh prihodnjega meseca.

Dokler se ne izvrši nova odmera za leto 1930, se plačuje davek po predpisu iz leta 1929.

darstvu se je zopet dala njegova pravica in začelo se je odpravljati državno gospodarstvo. Tam, kjer je pa državna delavnost še ostala, se je po večini razvila posebna oblika njene organizacije, namreč: **privatno-gospodarska organizacija** z izločitvijo državne uprave kot take. V Nemčiji se je to izvedlo ne samo pri državnih železnicah, ampak tudi pri drugih državnih obratih, ki so združeni v Vereingte Industrie-Unternehmungen A. G. (Viag). Na sličan način se je izvedla organizacija francoskih državnih podjetij za pridobivanje kalija. Tudi po vojni ustanovljena francoska državna podjetja za dušik imajo popolnoma privatno-gospodarsko organizacijo. Pruski fiskalni obrati so tudi dobili »privatno« upravno. Popolnoma slična tendenca se je uveljavila pri švicarskih zveznih železnicah. Leta 1926 so bile belgijske državne železnice preosnovane po privatno-gospodarskih načelih v narodno delniško družbo. Tudi francoski tobačni in smodniški monopol sta bila reorganizirana po privatno-gospodarskih metodah. Ista tendenca od fiskalizma k trgovskemu poslovanju se je uveljavila pri komunalnih obratih v raznih državah. Pri tem vidimo, da se je javna oblast v mnogih evropskih državah tako glede udeležitve pri elektrifikaciji pojačala, kakor tudi, da so se subvencije povečale. To se opaža tako v Nemčiji, Švedski, kakor v tudi v Švici — kjer na primer proizvajajo javna podjetja 61% električne energije — dalje v Avstriji, Italiji itd. Deloma je ta povečana delavnost javne oblasti pri preskrbi z elektriko v ožji zvezi z napredujočo elektrifikacijo železnic. Docela drugačen je razvoj v Združenih državah, kjer zavzema privatno gospodarstvo zdaleka odličnejše mesto. Država kot taka proizvaja tam samo 4-9% električne energije, 95-1% jo pa proizvajajo privatna podjetja. Kar se tiče plina, je razmerje 1-7% proti 98-3%, glede cestnih železnic pa 1-2% proti 98-8%. Pri tem se pa moramo tudi zavdati, da je uporaba teh ustanov v Združenih državah veliko bolj napredovala kot v Evropi, torej za obči blagor tudi važnejše. In vendar imamo tam skoro izključno privatno gospodarstvo! Preskrba z vodo je pa v Ameriki pretežna domena komunalne podjetnosti, na katero pridejo štiri petine vseh ustanov.

Medtem, ko je skoro cela Evropa — izvenzemši Anglijo in Francijo — glavne železnice podržavila, so železnice v Ameriki skoro docela privatna last. Kakor že omenjeno je ameriška zvezna vlada leta 1916 organizirala državno trgovsko mornarico, ki je imela v času od l. 1920 do 1928 ogromno izgubo, približno 3 milijarde dolarjev, med tem, ko so imele privatne paroplovne družbe v istem času povečini dobre uspehe.

Prav posebno zanimive so v poročilu mednarodne trgovske zbornice primerjave med državnimi, komunalnimi in privatnimi obrati. Vsi ti primeri nam dokazujejo samo eno, namreč: **Premoč privatne podjetnosti, povečano produktivnost z manjšimi režijskimi stroški v privatnih podjetjih.** Za to trditve se v več slučajih navaja dokaz s številkami. Pomanjkanje gibčnosti, birokratično poslovanje in politični vplivi so glavni nedostatki javnega gospodarstva, ki jih opazamo skoro v vseh državah. Mešana gospodarska oblika, to je združitev javnega in privatnega kapitala, je na podlagi dosedanjih inkušanj, kakor pravi poročilo, dobra.

Kar se tiče javna podjetja, ki jih vodi država iz davčnih, fiskalnih ozirorov, uči izkušnja na podlagi ankete, da so dohodki teh podjetij po večini manjši kot izguba na davkih, ki je nastala z izključitvijo privatne podjetnosti. Iz poročila razvidimo, da vedno bolj prevladuje tendenca, da si država pridržijo samo monopolna podjetja, ki služijo neposredno javnemu interesu, v vseh ostalih podjetjih pa je treba uvesti in podpirati privatno gospodarstvo.

Inspekcija dela in inspekcija parnih kotlov spadata v administrativnem oziru pod bana.

V § 76 zakona o banski upravi je določeno, da vršijo inspektorji dela in inspektorji parnih kotlov kot strokovni referenti bana na teritoriju banovin svoje posle po obstoječih predpisih in odredbah v skladu z zakonom o notranji upravi. Na podlagi tega in v soglasju z g. ministrom notranjih poslov je g. minister za socialno politiko in narodno zdravje v zmislu člena 2 zakona o notranji upravi odredil:

1. Da so inspektorji dela in inspektorji parnih kotlov strokovni referenti bana za izvrševanje vseh poslov, koji spadajo v njih delokrog po zakonu o zaščiti delavcev, zakonu o inspekciji dela in v zmislu drugih zakonov.
2. Da inspektorji dela in inspektorji parnih kotlov ne tvorijo posebno oblast, ampak jih je smatrati kot sestavni del banske uprave.
3. Inspektorji dela in inspektorji parnih kotlov kot strokovni referenti bana so podvrženi v administrativnem oziru banu, odnosno upravniku mesta Beograda, a v strokovnem oziru ministru za socialno politiko in narodno zdravje, od katerega bodo dobivali za svoje poslovanje potrebna navodila potoma bana, odnosno upravnika mesta Beograda.

Dospelost nekaterih perijodičnih taks.

(Opozoritev Zbornice za Irgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

1. **Takse na reklame.** Dne 15. januarja 1930 poteče rok za plačilo takse na reklamo v obliki napisnih in slikanih stalnih objav, ki se obešajo na raznih krajih, ali so izdelane na zidovih, ogradah, tramvajih itd., kakor tudi v obliki svetlobnih objav.
2. **Taksa na kupone ali dividende in na fantijeme.** Od kuponov ali dividend in od fantijem se plačuje po pripombi 5, k tar. posl. 10. taksa 1%. — Takso je plačati v 15 dneh po odobritvi bilance.
3. **Dopolnilno prenosno takso po tar. posl. 12. prip. 12. takse** tarife je za leto 1930, kolikor ne presega zneska 500 Din, plačati v celoletnem iznosu do dne 31. januarja 1930, ako pa taksa presega znesek 500 Din, je plačati v istem roku prvi četrtletni obrok za leto 1930.
4. **Taksa za potroške v hotelih, restavracijah, gostilnah, kavarnah, penzionih v krajih s preko 2000 prebivalci** ter v vseh kopališčih in letoviščih se pobira povprečno naprej, in sicer po želji taksnega zavezanca: polmesečno, mesečno ali trimesečno. Pri tem šteje mesec vedno s 30 dnevi. Višino povprečne takse določa pristojno finančno oblastvo na podslavi zbranih podalkov o povprečnem prometu goslov za vsak tak lokal.
5. **Taksa za otvorene ali tekoče račune pri delniških družbah.** Do dne 15. januarja 1930 predlože delniške družbe davčni upravi sezname otvorenih ali tekočih računov v minulem polletju in prilepijo takso po 20 Din za vsak račun na seznamek.
6. **Takso za pravico, da se točijo pijače** (točilno takso po tar. posl. 62.) je plačati za prvo polletje 1930 do dne 31. januarja 1930.
7. **Lefno takso za biljarde za l. 1930** v znesku 200 Din je plačati do dne 15. januarja 1930.
8. **Takso na vporabna vozila** (avtomobile, fijakerske in polfijakerske vozove) je plačati za leto 1930 v Ljubljani in v Mariboru do konca meseca februarja 1930, v ostalih krajih pa do konca meseca januarja 1930.
9. **Lefna taksa po tarifni postavki 214. za odobritev privatnega skladišča po carinskih predpisih.** V znesku 500 Din zapade za leto 1930 v plačilo do dne 15. januarja 1930.

Pomudbe, poupraševanja

ZASTOPSTVO ZA PRODAJO HRASTOVH PRAGOV V GRČIJI.

Zastopstvo za prodajo hrastovih pragov v Grčiji bi prevzela tvrdka v Atenah. Naslov je: Ulysse M. Seprondi, Athenes, Newfaloron Vanopoulu 18.

ru ministru za socialno politiko in narodno zdravje, od katerega bodo dobivali za svoje poslovanje potrebna navodila potoma bana, odnosno upravnika mesta Beograda.

4. Vse razsodbe, odloki in naredbe po zakonu o zaščiti delavcev in zakonu o inspekciji dela, kakor tudi po ostalih zakonih, izreka v prvi vrsti ban, odnosno upravnik mesta Beograda; proti odlokom bana se morejo stranke pritožiti pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje v roku, ki je za to določen.

5. glede pisarniških prostorov, vodenja vložnega zapisnika in registra, kakor tudi drugih potrebnih knjig za potrebe inspekcije dela in parnih kotlov izdaje potrebne mere pristojni ban, odnosno upravnik mesta Beograda.

DRUŽBA „ILIRIJA“

**Premog
Drva Koks
Oglie**

Dunajska cesta 46
Telefon 2820

GRČIJA JE POVISALA CARINO ZA IVOZ SEMENSKEGA OLJA.

Grški minister financ je brzojavno obvestil vse carinarnice, da je »zakon o povišanju maksimalne in minimalne carinske tarife na olja od semen« slopil v veljavo 20. p. m. Tarifa je povišana za 10 metalnih drahem na 100 kg (10 metalnih drahem s 75% supertakso iz naša 262, 50 papirnatih drahem). Pod povišano tarifno postavko spadajo vsa olivna in semenjska olja.

Kvalitetna znamka

Zahtevajte povsod!

Iz naših organizacij

ZA »MERKURJEV PLES«.

ki se bo vršil v soboto dne 11. januarja 1930 ob pol 9. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union«, vlada vsesplošno zanimanje in obeta biti v resnici ena najslajnejših plesnih prireditev letošnje plesne sezije. Ker je vstop dovoljen le proti vabilu in so se ista že razposlala, se naprošajo vsi oni, kateri bi bili pri obilnem razpečevanju vabil le potoma prezrti, kakor tudi oni prijatelji društva, ki bi se želeli plesa udeležiti, pa nimajo vabil, da to nemudoma prijavijo društveni pisarni Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani, Gradišče 17/l., telefon štev. 26-52.

TRGOVCI!

Prijave za pridobnino 1930 in prometni davek je vlagati pri davčni upravi v času od 5. januarja do 5. februarja 1930. Oni, ki do gornjega roka prijave ne morejo vložiti, naj zaprosijo pri davčni upravi za podaljšanje roka vložitve prijave za pridobnino za 1930.

Gremij trgovcev, Ljubljana.

Svetovno gospodarstvo leta 1929.

Znani narodni ekonom dr. O. Deutsch z Dunaja piše:

Konjunkturni padci in prodajne krize v številnih evropskih deželah so nam zalemnile pogled za dejstvo, da je svetovno gospodarstvo v letu 1929 ogromno napredovalo. Trije dogodki so bili v ospredju dogajanja:

1. Nova ureditev nemških reparacijskih obveznosti po Youngovem načrtu in v zvezi s tem ustanovitev Mednarodne plačilne banke.
2. Bankrot borzne špekulacije v Newyorku in v zvezi s tem mednarodna pocenitev denarja.
3. Prvi resnični poskusi racionalizacije svetovnega gospodarstva, v prvi vrsti z akcijami Zveze narodov (odprava promelnih prepovedi, carinski mir, razdelitev produkcije itd.).

Zraven je bilo samoobsedaj umevno došli profitudarcev. Najobčutnejši je bil pač padec žitnih cen v sredi leta, ki je spravil evropsko kmetijstvo v težko krizo in ki je nakupno moč kmečkega prebivalstva kar najobčutneje poslabšal. Na mednarodnih efektih borzah je prišlo skoraj povsod do ostrih tečajnih padcev, in moremo govoriti o uničenju špekulacije v preteklem letu. Veliki borzni krah v Newyorku, Haltrjev škandal v Londonu, kriza v Bruslju v zvezi z začasnimi težkočami pri Banque de Bruxelles, stagnacija na dunajski in budimpeški borzi, dolgotrajno nerazpoloženje v Berlinu v zvezi s številnimi krahi nemških provincialnih bank, borzna panika v Madridu in razni drugi momenti niso bili slednjič nič drugega kot porazi špekulacije, konec morda še ne prav zdravega finančnega razvoja, ki se pa menda polagoma obrača v normalno stanje.

Sumarično lahko rečemo, da je tvorba kapitala na svetu tudi v preteklem letu le prav počasi napredovala ter da je bila z velikimi špekulacijskimi zgbami zmeraj spel prekinjena, da so pa v nekaterih deželah, tako posebno v Franciji, Nemčiji, Poljski in Švici, napravljene krepki začelki v smeri, da poslana finančna odvisnost Evrope od Zedinjenih držav polagoma manjša. Deloma je celo Evropa ameriško borzno špekulacijo financirala in je postala v preteklem letu prej dajalec kot jemalec. Brezposelnost je tokom vsega leta trajala z običajnim sezijiskim kolebanjem naprej, in vsi poskusi Anglije, Nemčije in Avstrije za zboljšanje so ostali pobožna želja. Rusija se je v letu 1929 še močnejše zaprla proti ostalemu svetu kot v prejšnjih letih, razorožitvena misel ni bislveno napredovala. Nasprotno so se mednarodne trgovske razmere bistveno zboljšale, Evropa je v mednarodni trgovini zopet došli močnejše udeležena kot v prvih povojnih letih in se proti drugim kontinentom zmeraj bolj uveljavlja. Mednarodna tvorba kartelov je nadalje močno napredovala, a zaenkrat se kljub ožji spojitvi v mnogih panogah produkcija še zmeraj ni prilagodila konsumu. Skoraj povsod je lani produkcija narasla in je imela za posledico veliko pomnožitev zalog. V zvezi s tem je v številnih predmetih nastopil padec cen, ki menda še ni dosegel najnižje točke, če gledamo na velike zaloge.

Ljubljanska borza

Točaj 3. januarja 1930.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DRVIZH:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	2277
Berlin 1 M	—	1348
Brusel 1 belga	—	7897
Budimpešta 1 pengó	—	9885
Curih 100 fr.	109440	109740
Dunaj 1 šiling	79302	79609
London 1 funt	27511	27591
Newyork 1 dolar	—	5639
Pariz 100 fr.	—	22225
Praga 100 kron	16656	16736
Trst 100 lir	—	29540

Nemška Kreditna banka v Sofiji, ustanovljena leta 1905 od Diskontne družbe, Bleichroederja in bolgarskih bank, prevzame posle Nemške Bankdiskontne podružnice v Sofiji in zvišuje zato svojo glavnico od 5 na 15 milijonov levov.

Razno

LONDONSKO GOSPODARSKO PISMO.

Po dolgih pogajanjih s premogovnimi industriji in z delavstvom je delavska vlada predložila parlamentu predlogo za izboljšanje v rudarstvu vladajočih razmer. Glavni namen predloge je bilo skrajšanje delovnega časa v premogovnikih od 8 na 7 $\frac{1}{2}$ ur na dan ter vzpostavitev take prosperitete v industriji, da je omogočeno obdržanje sedanjih mezd ter s tem zavarovanje industrijskega miru. Svoječas od Samuelove komisije priporočena najvažnejša sredstva za dosego tega cilja (racionalizacija itd.) so bila glede na kompliciranost vprašanj odložena na letošnje leto. Delavska vlada je vsled svojih volivnih obljub primorana, da izvede izboljšanje delovnih pogojev pred ozdravljenjem industrije, pa se je pri tem zatekla tudi k takoj izvedljivim odredbam, ki bodo brez odloga zagotovile izboljšanje v položaju rudarstva, pač na stroške konsumentov.

Treba je uvesti v vsej industriji izredno strogo kontrolo glede produkcije in glede cen in je treba zato ustanoviti nacionalno kontrolno organizacijo, ki se ji morajo podrediti vsa podjetja. Nacionalni premogovni kartel naj temelji na okrajnih kartelih, kakršne ima že približno polovica industrije. Centralna instanca določi za vse revire, v katerih se morajo ustanoviti primerne organizacije najkasneje do 31. marca, od časa do časa maksimalne produkcijske množine, ki se ravnajo po tržnih razmerah. Revirne zveze zopet pa določijo za vsako premogovno podjetje produkcijske kvote ter predpišejo za razne premogovne vrste minimalne cene. Dalje morejo pobirati, če je to potrebno, od producentov dajatve v svrhu podpiranja poljubnih kupčijskih panog (izvoz premoga itd.) Na drugi strani so pa predvideni tudi različni varnostni ventili, ki naj uspešno prepre-

čijo zlorabo monopoliziranja (razsodišča, preiskovalne komisije, obstoječe na polovico iz zastopnikov konsumentov, itd.). Kjer je potrebna pomoč v javnem interesu, naj odredi vlada vse potrebno. Stvar konsumentnih komisij, vlade in parlamenta je, da se strogo pazi, da dvigi cen nikakor ne preskočijo neobhodno potrebne mere ter da ne škodujejo racionalizaciji industrije in delavstvu.

Logična posledica skrajšanega delovnega časa bi bila vsaj sorazmerna redukcija delavskih mezd. In delavska vlada se je tudi kljub naporom delavskih zvez trdno upirala, da bi dala kakšno jamstvo proti znižanju mezd. Smatrala je pa za potrebno, da predlaga ustanovitev posebnega poravnalnega urada za delavske spore v premogovni industriji. Obligatorične obveznosti razsodbe tega poravnalnega urada sicer nimajo in pride še zmeraj lahko do štrajka in izprtij, a brez dvoma je, da si nobena stranka ne bo upala lahkomišlno zavreči nevtralne razsodbe. Obstoji seveda velika nevarnost, da bo moral poravnalni urad v zaupanju na pravice, ki jih ima premogovni kartel glede zvi-

šanja cen, dovoliti delavstvu prevelike dopustitve, a nevtralna sestava poravnalnega urada to nevarnost močno zmanjša.

Vsi upajo, da bo s temi in podobnimi odredbami vendarle prišlo do izboljšanja v gospodarskem življenju Anglije.

* * *

WESTINGHOUSE IN RADIO.

Pogodba med Westinghouse Electric in Radio Corporation, glasom katere je fungirala prva kot fabrikacijska družba druge, je potekla z 31. decembrom in je niso obnovili. Radio Corp. je prenesla vse svoje fabrikacijske interese družbi Radio Victor Corp. Kljub temu pa Westinghouse ne bo predala 50.000 prednostnih in 200.000 osnovnih delnic Radio Corp., v kojih posesti se nahaja. Prodaja Westinghouse je bila v letu 1929 rekordna in je znašala okoli 220 milijonov dolarjev. Ker letos ta družba ne bo imela naročil od strani Radio Corp., bo njen začetni obrat manjši; a družba upa, da bo to zopet nadomestila in sicer s tem, da bo pričela izdelovati električne hladilne omare.

* * *

JAPONSKA INDUSTRIJA IZRIVA V INDIJI ANGLESKO INDUSTRIJO.

Oficijelni podatki o trgovini z bombaževim blagom Indiji za mesec oktober nam pravijo, da je znašal uvoz nebeljenega angleškega bombaževega blaga v lanskem oktobru skoraj 43 milijonov yardov, v letošnjem oktobru pa 34 $\frac{1}{2}$ mil. yardov. V isti dobi je narasel uvoz iz Japonske od 244 na 322 mil. yardov, je torej že približno isli kot angleški.

* * *

Dobava-prodaja

Dobave. Prometno-komercialni oddelek Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 7. januarja t. l. ponudbe glede dobave 400 komadov zavornih cokelj. — Strojni oddelek Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 11. januarja t. l. ponudbe glede dobave 20 kg slenja za osne in spojne ležaje ter glede dobave elektromateriala. — (Pogoj so na vpogled pri omenjenih oddelkih.) Direkcija drž. rudnika Breza sprejema do januarja t. l. ponudbe glede dobave orodja. — Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 14. januarja ponudbe glede dobave cevi. — Direkcija drž. železnic v Subotici sprejema do 18. januarja t. l. ponudbe glede dobave platine. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 16. januarja t. l. pri prometno-komercialnem oddelku Direkcije drž. železnic v Sarajevu glede dobave telegrafskih drogov. — Dne 16. januarja t. l. pri gradbenem oddelku Direkcije drž. železnic v Sarajevu glede dobave orodja in pločevine; dne 17. januarja t. l. glede dobave maslinih vrvic in telegrafsko-telefonskega materiala; dne 18. januarja t. l. pa glede dobave livarskega kokska. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so interesantom na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.) — Dne 20. januarja t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande III. armijske oblasti v Skoplju ustmena licitacija glede dobave 20.000 m³ drv. (Pogoj so na vpogled pri isti komandi.)

VINO CET

Tovarna vinskega kisa, d. z. o. z.

Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis

iz pristnega vina

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst. Telefon št. 2589.

Brzjavni: Krispercoloniale Ljubljana

Telefon št. 2263

ANT. KRISPER COLONIALE

Lastnik: Josip Verlič

Veletrgovina kolonijalne robe - Velepražarna kave - Mlini za dišave

Točna postrežba

LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 33

Ustanovljeno leta 1840

Zaloga špirta, raznega žganja in konjaka - Mineralne vode

Ceniki na razpolago

- KNJIGOVEZNAICA - K. T. D.

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6

II. NADSTR. NUDI PO IZREDNO NIZKIH CENAH:

SALDA-KONTE

ŠTRACE

JOURNALE

SOLSKE

ZVEZKE-MAPE

ODJEMALNE

KNJIŽICE

RISALNE

BLOKE

I. T. D.

Vodite knjigovodstvo po kartoteki sistema

„Ruf“!

Ta sistem združuje v sebi vse prednosti, ki jih more nuditi kopirno knjigovodstvo v formi pokončne kartoteke.

Na mesto kopirnega aparata morete uporabiti

„Rufov knjigovodstveni“, ob enem pisalni stroj!

S tem si prihranite pisanje na roko!

Pospešeno poslovanje!

Dnevna bilanca!

Brezobvezno predvajanje in pojasnila oskrbi

Trgovsko-gospodarski biro Drago Lunder, Ljubljana, Poljanska c. 73

ki nudi tudi vso drugo pomoč za ureditev knjigovodstvenih poslov n. pr.

Organiziranje — revizije — bilance davčne napovedi!

Kombiniranje za praktično združenje običajnega knjigovodstva s kartoteko po potrebah podjetja.

— IZDELUJE SOLIDNO —
KLIŠEJE

VSEH VRST-PO-FOTOGRAFIJAH-ALI-RISBAH-V-ENI-ALI-VEČ-BARVAH-— KONKURENČNE CENE —

KLIŠARNA ST. DEU LJUBLJANA DALMATINOVA ULICA ŠT. 13

VELETRGOVINA kolonijalne in specerijske robe IVAN JELAČIN LJUBLJANA

Zaloga vrste prazne kave, mletih dišav in rudniške vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

• Račune, memorandume, cenike, naročilnice v blokkih s poljubnim številom listov, kuverte, etikete in vse druge komercialne tiskovine dobavlja hitro po zmernih cenah

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA, Gregorčičeva ulica 23

TELEFON 2552 — Za večja naročila zahtevajte proračunec!